

Vedlegg: begrepsavklaring¹

En funksjonsnedsettelse viser til tap av, skade på eller avvik i en kroppsdel eller i en av kroppens psykologiske, fysiologiske eller biologiske funksjoner. Dette kan eksempelvis dreie seg om nedsatt bevegelses-, syns- eller hørselsfunksjon, nedsatt kognitiv funksjon eller ulike funksjonsnedsettelse på grunn av allergi, hjerte- eller lungesykdommer. Begrepet funksjonsnedsettelse er synonymt med nedsatt funksjonsevne eller redusert funksjonsevne.

Funksjonshemming oppstår når det er et gap mellom et individs forutsetninger og omgivelsenes utforming eller krav til funksjon. Funksjonshemming er ikke en individuell egenskap, men et forhold eller en situasjon som kan oppstå i individets møte med samfunnet/de fysiske omgivelsene. Dette blir kalt relasjonell forståelse av funksjonshemming.

I dette saksdokumentet brukes først og fremst begrepene funksjonshemming og funksjonshemmede, siden begrepene retter fokus på misforholdet mellom individers forutsetninger og samfunnets utforminger og krav. Dette er også i tråd med begrepsbruken i funksjonshemmedes interesseorganisasjoner. Kun der det henvises til individuelle forutsetninger brukes funksjonsnedsettelse.

Funksjonshemmende forhold viser til at utformingen av samfunnet/de fysiske omgivelsene er slik at det er vanskelig for enkeltpersoner å ta seg frem på egen hånd og å etablere eller opprettholde et selvstendig liv og en sosial tilværelse. Hvis en bygning bare har trappetrinn og ikke rampe i inngangspartiet, er det et funksjonshemmende forhold. Tunge dører kan også utgjøre funksjonshemmende forhold.

(Normbrytende) funksjonsvariasjoner. Ordet «funksjonsvariasjon» dukker stadig oftere opp i Norge. Dette er ikke et synonym til funksjonsnedsettelse, men det er et begrep som kan tydeliggjøre at det er normene i samfunnet som er problemet og ikke selve funksjonsnedsettelsen. Funksjonsvariasjon er altså noe alle mennesker har.

Ableisme er diskriminering, negative forventninger til og fordommer mot personer med funksjonsnedsettelse eller personer som antas å ha funksjonsnedsettelse. Ableisme kommer til uttrykk både på et strukturelt og individuelt nivå, og har moralske dimensjoner. Begrepets moralske dimensjon handler om at den som ikke har funksjonsnedsettelse antas å være bedre enn den som har funksjonsnedsettelse.

Funksjonshemmingsteologi bidrar til å belyse og utfordre den tradisjonelle og etablerte forståelsen av bibelske fortellinger og bilder, som handler om et liv fritt for

¹ Jf. Tøssebro, J. (2021). *Hva er funksjonshemming* (2. utg.). Universitetsforlaget.; Store norske leksikon; Lid, I.M. og Solevåg, A.R. (2020). *Religiøs medborgerskap. Funksjonshemming, likeverd og menneskesyn*. Cappelen Damm Akademisk. Begrepsbruken diskuteres kontinuerlig, se for eksempel diskusjonen i den aktuelle [NOU 2023:13 På høy tid](#), s. 19-22.

sykdom og kroppslige lidelser og tolker bibelske tekster med et blikk på språk og holdninger til funksjonsnedsettelse. I tillegg setter funksjonshemmingsteologi søkelys på makt, likestilling og rettigheter.